

Registratienummer:
2258177

Datum
20 juni 2018

Aan
Commissie Duurzaamheid

Afdeling
RE

Van
M. Waaijenberg

Doorkiesnummer

Betreft
Beantwoording statenvragen GL

Afschrift
H. Hofstra

Opmerkingen

Bijgesloten treft u aan de vragen van GroenLinks, zoals tijdens de vergadering van de commissie Duurzaamheid van 6 juni jl. op papier overhandigd aan de voorzitter van de externe begeleidingscommissie Beleidskader beheer Oostvaardersplassen, de heer Van Geel, alsmede de antwoorden van de commissie Van Geel op deze vragen.

Adviescommissie Beheer Oostvaardersplassen

ANTWOORDEN op de "Vragen aan Externe begeleidingscommissie beheer Oostvaardersplassen" van GroenLinks, zoals door de fractie van GroenLinks overhandigd aan de voorzitter van de externe begeleidingscommissie Beleidskader beheer Oostvaardersplassen tijdens de vergadering van de commissie Duurzaamheid van 6 juni 2018.

1. Maatschappelijk draagvlak

Er wordt gesteld dat : *'Het wordt maatschappelijk niet breed geaccepteerd dat dieren zichtbaar vermageren en dat een groot deel daarvan vervolgens sterft door afschot of natuurlijke wijze'*. Vraag: Op basis van welk representatief onderzoek baseert uw commissie deze stelling?

Antwoord: Zoals commissievoorzitter Pieter van Geel d.d. 6 juni in de Statencommissie Duurzaamheid heeft toegelicht, heeft de commissie geen zelfstandig onderzoek verricht. Hij heeft ook gewezen op de terughoudende wijzen van formuleren in het rapport.

2. Dierenwelzijn

Op basis van o.a. een uitspraak in Hoger Beroep van het Hof van Arnhem-Leeuwarden dat het Staatsbosbeheer met vroeg-reactief beheer voldoet aan de voorwaarden voor het welzijn van de grote grazers. Dat zijn ook de bevindingen van de BeheersAdviesCommissie en is nog eens bevestigd in een brief van de Staatssecretaris Dijkzema aan de 2de Kamer. Commissie Van Geel is tot de conclusie gekomen dat het welzijn van de grote grazers onvoldoende is gegarandeerd. Daarom stelt u ook ander beheer voor. Vraag: Waarop is de conclusie van de commissie gebaseerd en hoe kan het dat de commissie tot een andere conclusie komt dan de rechter, BAC en de staatsecretaris terwijl het beleid tot nu toe ongewijzigd is?

Antwoord: De commissie doet niets af aan de uitspraken van het Hof of BAC. De commissie heeft breder gekeken naar de ontwikkelingen rond het beheer in de vorige winters en afgelopen winter. Op p. 32 constateert de commissie dat het vroeg-reactief beheer niet heeft kunnen voorkomen dat bij burgers via media en 'aan het hek' het beeld is ontstaan dat er dieren in slechte conditie verkeren, honger lijden en daaraan sterven.

3. Vroeg-reactief beheer onvoldoende?

U stelt dat *vroeg reactief beheer* onvoldoende heeft gewerkt gezien het hoge aantal dieren dat in de winter van 2017/2018 stierf. Toch voldoet het percentage geschoten dieren aan de normen van ICMO 2 (909/o): Daarnaast dient vroeg-reactief beheer het *welzijn* van de *individuele dieren*. Het maakt dan dus niet uit om hoeveel dieren het gaat zolang het maar voor elk individueel dier is toegepast. Dat laatste is gebeurd. Verder is het aantal gestorven dieren / percentages deze winter zijn ook niet afwijkend tov andere natuurlijke gebieden blijkt uit diverse onderzoeken. Vraag: waarop baseert de commissie haar mening op dat *vroeg reactief beheer* onvoldoende heeft gewerkt?

Antwoord: Op p. 32 staat vermeld wat de commissie heeft kunnen constateren. Wij wijzen op de formuleringen. Het afschotpercentage is niet het probleem, hoewel dat dit jaar volgens cijfers van

Staatsbosbeheer niet helemaal is gehaald. De commissie heeft geen studies kunnen vinden waarbij een sterftepercentage van ruim boven de 50 % elders ook normaal is.

4. Minder grote grazers

In het Beheersplan N2000 oostvaardersplassen staat dat de aanwezigheid van grote aantallen ruiende grauwe ganzen, hoge dichtheden aan grote, vrij levende belangrijke randvoorwaarden zijn voor het voortbestaan van de biodiversiteit in de Oostvaardersplassen en dus voor een gunstige staat van instandhouding. Ook het Hof van Arnhem-Leeuwarden heeft in haar arrest in Hoger beroep uitgesproken dat het drastisch verminderen van het aantal grote grazers, anders dan in het kader van het vroeg reactief beheer, een significant verstorend effect kan hebben op de andere diersoorten {watervogels, eenden enz.) die daar leven. De commissie Van Geel stelt juist voor om het aantal vrij levende herbivoren, en indirect de grauwe ganzen, sterk te verminderen. Uw advies is dus in strijd met het N2000 Beheersplan en lijkt het behalen van de N2000-doelstellingen in gevaar te brengen. Vraag: Op basis van welke inhoudelijke (ecologische) onderbouwing komt uw commissie tot andere conclusies dan het beheersplan N2000 en het Hof van Arnhem-Leeuwarden? Hoe groot acht u de kans dat uw onderbouwing en advies op dit punt juridisch stand zal houden?

Antwoord: Uit gesprekken met deskundigen is de commissie gebleken dat de volledige huidige oppervlakte graslanden niet nodig zijn om de aantallen ganzen uit de instandhoudingsdoelen te waarborgen. Ook zijn de aantallen ganzen die op dit moment de ruimte krijgen om te grazen niet nodig voor instandhouding van het rietmozaïek voor de instandhouding van de moerasvogelsoorten. Integendeel. De commissie is uit de gesprekken gebleken dat de vraat in het riet als gevolg van de grauwe ganzen te groot is. Mede daarom is een moerasreset nodig. Minder grote grazers kunnen de benodigde graslanden voor de ganzen in stand houden. Er is geen sprake van dat de voorstellen van de commissie een bedreiging vormen voor de Natura 2000-doelen. Het Natura 2000-beheersplan formuleert geen kwantitatieve doelen voor de grote grazers.

Wat betreft de uitspraak van het Hof Arnhem/Leeuwarden wijst de commissie op de context van de uitspraak waaruit in de vraag wordt geciteerd: Bij de beschrijving van de grief van de eiseres en appelante en het verweer van Staatsbosbeheer c.s. schrijft het Hof: "*Tenslotte voert Staatsbosbeheer c.s. aan dat de grote grazers als een belangrijk onderdeel worden gezien van het natuurlijk systeem van de Oostvaardersplassen. Het drastisch verminderen van het aantal grote grazers zou, anders dan in het kader van het vroeg reactief beheer, een significant verstorend effect kunnen hebben op de andere diersoorten (watervogels, eenden enz.) die daar leven.*"

Het gaat hierbij dus niet om een uitspraak van het Hof maar om argumentatie van Staatsbosbeheer in het verweer. De commissie wijst voorts op het woordje 'kunnen'.

Verder oordeelt het Hof als volgt: "*Het hof is voorshands van oordeel dat Staatsbosbeheer c.s. op dit moment in redelijkheid niet tot afschot van aantallen grote grazers (anders dan in het kader van het vroeg reactief beheer) behoeft over te gaan omdat het aantal in de Oostvaardersplassen aanwezige grote grazers niet in evenwicht zou zijn met de draagkracht van het terrein. Daarvoor heeft de Stichting Welzijn Dieren Oostvaardersplassen, mede in het licht van de gemotiveerde betwisting door Staatsbosbeheer c.s., onvoldoende gesteld. Of dit in de toekomst anders zal zijn, is niet te zeggen. Daarom is het van belang dat Staatsbosbeheer c.s., zoals uit de stukken valt op te*

maken, de populatie grote grazers blijft monitoren."

Dit monitoren maakt zoals bekend een belangrijk onderdeel uit van het advies van de commissie. Zie ook onder punt 12. Er is naar het oordeel van de commissie geen strijdigheid van de uitspraak van het Hof.

5. Limitatieve gronden ontheffing

Vraag: Wat bedoelt de commissie met overweging: 'het algemeen belang in relatie tot openbare orde en veiligheid en de specifieke omstandigheden van waar de Oostvaardersplassen in terecht zijn gekomen'?

Antwoord: 'Algemeen belang' is een ontheffingsgrond uit de wet. Het is aan het bevoegd gezag om daar invulling aan te geven. Het algemeen belang kan betrekking hebben op de vraagstukken van openbare orde en veiligheid die door de betrokken overheden afgelopen wintermaanden zijn meegewogen in hun beslissingen inzake de activiteiten rond de Oostvaardersplassen.

6. Maximeren aantal herbivoren

De commissie stelt dat een maximum aantal dieren voor van 1500, zoals ook in de jaren 90. 'Er was toen nog sprake van gevarieerde vegetaties en was er ruimte voor behoud en ontwikkeling van verschillende vegetatiesoorten en -structuren'. Vraag: Wat is precies de onderbouwing van 1500? Waarom 1500 en geen 1200, 1700 of 2000? Na de natuurlijke reset van afgelopen winter waren er begin april van ongeveer 2000 grote grazers. Waarom is deze reset niet voldoende?

Antwoord: Op grond van ervaringscijfers en informatie van deskundigen heeft de commissie een begrazingsdruk van 1,4 dier per ha gehanteerd.

7. Afname omvang grazige deel

Commissie Van Geel adviseert om 300 ha beschuttingsmaatregelen en 500 ha aan vernattingsmaatregelen te nemen. Het grazige gedeelte van de Oostvaardersplassen wordt daarmee teruggebracht van 1880 ha naar 1080 ha, een afname van 43%. Volgens het N2000-beheersplan is echter het grazige deel van cruciaal belang als foerageergebied voor diverse soorten grazende watervogels waarvoor instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd. Maar ook voor de niet-broedende grauwe ganzen en de grote grazers. Daarom is er op basis van het beheersplan zeer beperkt ruimte voor maatregelen in het grazige deel. Ook in Hoger beroep is gevonnis dat het oppervlakte van het grazige deel niet mag afnemen, behoudens enkele kleine ingrepen, zoals het graven van poelen in de Waterlanden en de Beemdlanden Vraag: Het advies van de commissie is in strijd met het beheersplan en de uitspraak van de rechter. Op basis van welke inhoudelijke (ecologische) onderbouwing komt uw commissie tot andere conclusies dan het beheersplan N2000? Hoe groot acht u de kans dat uw onderbouwing en advies op dit punt juridisch stand zal houden gezien de uitspraak in hoger beroep?

Antwoord: Van belang is of maatregelen een bedreiging vormen voor de realisatie van de Natura 2000-doelen. De commissie heeft een samenhangend pakket aan maatregelen voorzien, waarvan een deel al is geformuleerd in het Natura 2000-beheersplan. Zie ook het antwoord bij Minder grote

grazers. In argumentatie bij een eventueel juridische procedure kan en moet worden aangetoond dat er geen sprake is van bedreiging van de instandhoudingsdoelen.

Dit deel van het gebied heeft ook een functie voor de instandhouding voor de andere niet broedvogels waarvoor het grazige gebied functioneert, zoals stellopers, smienten, brand- en kolganzen. Op grond van informatie uit de consultatieronde gaat de commissie ervan uit dat vernatting van delen van het huidige grazige deel geeft qua voedsel- en verblijfgebied geen bedreiging vormen voor de minimum aantallen op grond van de Vogelrichtlijn als instandhoudingsdoelen zijn genoemd.

8. Lepelaar en grote zilverreiger

Cie Van Geel adviseert dat de poelen en ander open water met riet begroeid moeten raken door een sterke vermindering van het aantal grote grazers. Voor de roerdomp is dit niet nodig want daar wordt ruimschoots aan voldaan door het herstel van de dynamiek in het moeras. Dat geldt ook voor alle andere broedvogels die als N2000 soorten zijn aangewezen. Juist voor de lepelaar en de grote zilverreiger als broedvogels en niet broedvogels is het grazige deel essentieel in de vorm van *open gehouden* poelen en ander ondiep open water. Voor de grote zilverreiger geldt ook het droge grazige deel als essentieel voedselzoekgebied, Vraag: De door uw cie voorgestelde maatregelen hebben negatieve gevolgen voor op de gunstige staat van niet broedvogels en de *lepelaar* en de *grote zilverreiger*. Is de commissie zich hiervan bewust? Moet dit onderdeel van het advies ten gunste van deze soorten aangepast worden?

Antwoord: Het advies is een advies op beleidsniveau. In de uitvoering van maatregelen zijn er mogelijkheden om ook de omstandigheden voor lepelaar en grote zilverreiger te optimaliseren.

9. Vermindering aantal grauwe ganzen

De commissie Van Geel suggereert met het verkleinen van de oppervlakte grasland dat er genoeg overblijft voor de grauwe ganzen. Dit negeert de doelen en gunstige staat van instandhouding voor de andere niet broedvogels waarvoor het grazige gebied functioneert, zoals stellopers, smienten, brand- en kolganzen. De suggestie die wordt gewekt dat als er grotere aantallen aanwezig zijn dan het doel er best wat vanaf kan. De Vogelrichtlijn formuleert de doelen echter als "tenminste" en niet als "ten hoogste". Vraag: Het verkleinen van de oppervlakte grasland en het effect op vogels als de grauwe gans lijkt in strijd met de Vogelrichtlijn. Hoe rijmt de commissie haar advies met de richtlijn?

Antwoord: Het grazige deel van het gebied heeft ook een functie voor de instandhouding voor de andere niet broedvogels waarvoor het grazige gebied functioneert, zoals stellopers, smienten, brand- en kolganzen. Op grond van informatie uit de consultatieronde gaat de commissie ervan uit dat vernatting van delen van het huidige grazige deel geeft qua voedsel- en verblijfgebied geen bedreiging vormen voor de minimum aantallen (de 'tenminste' aantallen uit de instandhoudingsdoelen) op grond van de Vogelrichtlijn als instandhoudingsdoelen zijn genoemd. De commissie doet geen uitspraak die suggereert dat er een 'ten hoogste' aan de aantallen vogels is. De oppervlakten kunnen ruimte geven aan hogere aantallen dan in de instandhoudingsdoelen staat. Ook hier is monitoring van de ontwikkeling van de aantallen van belang.

10. Vliegveld Lelystad

In het initiatiefvoorstel staat de wens dat bij het beheer rekening wordt gehouden met de gevolgen van de uitbreiding van de luchthaven Lelystad. De maatregelen die u voorstelt hebben als resultaat dat de Oostvaardersplassen minder geschikt wordt voor ganzen waardoor de aantallen significant gaan afnemen. Dat is gunstig voor de uitbreiding van vliegveld Lelystad want daarmee neemt de kans op vogelaanvaringen af. Vraag: Geeft de commissie met de voorgestelde maatregelen invulling aan de wens van GS om bij het beheer van de OVP rekening te houden met de uitbreiding van Vliegveld Lelystad?

Antwoord: De commissie heeft aangegeven geen relatie te zien specifiek tussen het beheer van de Oostvaardersplassen en het Vliegveld Lelystad.

11. Jacht ipv reactief-beheer

De Commissie van Geel stelt een plafond voor van het aantal dieren voor van 1500 en dat 90% van de dieren in een goede conditie de winter door moeten komen. Dit laatste houdt in dat het natuurlijke proces van natuurlijke selectie die bij *vroeg reactief beheer* wordt uitgeschakeld. Ieder jaar moeten er 300 á 400 gezonde dieren moeten worden afgeschoten. De facto wordt *vroeg-reactief beheer* vervangen door *pro-actief beheer*, ook wel jacht genoemd. Dit wordt ook toegepast bijvoorbeeld op de Hoge Veluwe waar jaarlijks circa 10.000 gezonde dieren worden doodgeschoten. Vraag: Kunt u onderbouwen waarom er volgens de commissie natuurlijke processen en vroeg-reactief beheer leidend blijven?

Antwoord: Vroeg-reactief beheer is leidend principe. Daarnaast moet worden bekeken of de omvang van de kuddes passen bij de verschillende doelen. Door ander beheer wordt vermeden dat in komende jaren grote aantallen dieren moeten worden afgeschoten zoals het afgelopen jaar is gebeurd.

12. Dynamiek

Cie Van Geel bepleit dynamiek in het natuurgebied. De fluctuatie in de omvang van de populatie grote grazers zorgt voor juist voor dynamiek. Nu stelt de commissie voor om het aantal grote grazers kunstmatig te maximeren op 1500 exemplaren. Vraag: is het advies om het aantal grote herbivoren te maximeren niet in strijd met de wens tot meer dynamiek in het gebied?

Antwoord: Het begrip dynamiek heeft betrekking op verschillende aspecten. In de uitvoering van maatregelen kan daar nader vorm en inhoud aan worden gegeven. Als het gaat om begrazing kan bijvoorbeeld worden gedacht aan roulerend deelgebieden beschikbaar stellen voor begrazing. Dit aspect van dynamiek kan overigens worden meegenomen in de monitoring van de ontwikkelingen.

13. Koniksparden

De commissie stelt voor om het aantal koniksparden terug te brengen naar 450. Circa 180 dieren plus netto aanwas wegvangen / schieten (totaal 360 stuks) moeten er weg in 2018. De commissie stelt dat een deel van de paarden mogelijk elders onder gebracht kan worden. Vraag: In hoeverre heeft de commissie zich in de mogelijkheden verdiept en kan zij met een vrij grote zekerheid aangeven of dit ook realistische optie is? Verwacht de commissie dat er ook na dit 2018 jaarlijks zo'n

130-150 paarden elders onder gebracht kunnen worden? Vindt de commissie het herplaatsten van koniks in maneges of bij particulieren wenselijk? Zo ja, hoe verhoudt zich dat tot de huidige situatie wat betreft het dierenwelzijn?

Antwoord: De commissie heeft een aantal voorwaarden gesteld aan het afvoeren van paarden, onder meer op het vlak van dierenwelzijn en wettelijke regels. Ook hier geldt dat in de uitvoering er verschillende mogelijkheden zijn om invulling te geven aan de beleidslijn.

14. Landschap

In hfst 6 Landschap van het rapport staat als doel geformuleerd: een zo natuurlijk mogelijk en gevarieerd landschap. De ambitie is om een halfopen landschap te creëren. Voor N2000 zijn geen doelen mbt het landschap geformuleerd. Landschap is een uitvloeisel van N2000, niet meer dan dat.

Vraag: Geeft de commissie prioriteit aan het creëren van een half open landschap of is het behalen van de N2000-instandhoudingsdoelen leidend en is het landschap een resultante hiervan?

Antwoord: De Natura 2000-doelen zijn prioritair. Het advies van de commissie gaat over meer dan Natura 2000.

15. Juridische toetsing

De cie heeft wel juridisch advies ingewonnen op bepaalde aspecten maar de voorgestelde maatregelenpakket als geheel zijn niet juridisch getoetst. Vraag: Waarom heeft de cie dit niet gedaan? Als PS willen we immers alleen adviezen overnemen waarvan we zeker weten dat we niet in strijd handelen met wet- en regelgeving en andere juridisch bindende afspraken.

Antwoord: De commissie heeft juridische vragen gesteld over onderwerpen waarover bij haar onzekerheid bestond. De antwoorden in combinatie met een eerder juridisch advies aan Gedeputeerde Staten geven de commissie het vertrouwen dat de maatregelen juridisch stand houden.

16. Extra tijd

De commissie heeft extra tijd genomen om haar adviesrapport af te ronden ivm de maatschappelijke onrust die was ontstaan. Vraag: Wat heeft deze extra periode voor een invloed gehad op het uiteinde advies?

Antwoord: De tijd die de commissie heeft genomen, heeft geresulteerd in het advies zoals het is uitgebracht. Een aantal constateringën dat in het adviesrapport staat vermeld zou niet zijn vermeld indien de commissie eerder met het advies naar buiten zou zijn gekomen.

18/06/2018